

stand kon volgen en tot wie Schick zich voortdurend richtte om zijn samenvattingen te formuleren.

In tegenstelling tot de teneur van het Witlox-verhaal, die een gesprek tussen twee aan elkaar gewaagde partners suggereert, was Witlox bang en onderdanig. De man die, gehoorzaam als hij was aan zijn clericale superieuren, in de jaren dertig in woord en geschrift zo'n ferme anti-nationaal-socialistische houding had aangenomen en die dit in zijn weergave van de ondervraging laat doorklinken, was nauwelijks herkenbaar. Hij maakte een slaafse indruk en trachtte zijn ondervrager toch maar vooral niet voor het hoofd te stoten, eerder bij deze in het gevlei te komen.

Bij het begin van het verhoor geeft Witlox hiervan al direct een aanwijzing. Zoals hij vermeldt, is Schicks onderzoeksopdracht ondertekend door Himmler. Wat hij niét weergeeft, is zijn reactie op het document. Er spreekt groot ontzag uit zijn houding en woorden bij het zien van de naam van de ondertekenaar en hij laat hierbij zelfs het woord 'beroemd' vallen. Hij had ook niéts kunnen zeggen.

Een tweede voorbeeld van zijn inspanningen om toch maar vooral een confrontatiesfeer te vermijden, geeft hij zelf. De zinsnede 'Welnu, wij historici, dat weet u even goed als ik...' (waarbij hij Schick, die te kennen had gegeven óók geschiedenis te hebben gestudeerd, en zichzelf op het oog heeft) lijkt een duidelijke poging zijn ondervrager gunstig te stemmen.

Het zijn slechts twee voorbeelden, dienend als indicatie van datgene wat Van der Pluym - die vanwege zijn taak als rapporteur méér dan de anderen steeds goed oplette wat er werd besproken - tijdens het gehele verhoor duidelijk waarnam: de nederige en angstige pose van de ondervraagde(n). Hij karakteriseert de houding van de Maasbode-leiding gedurende de ondervraging dan ook zeer beslist: 'Ze waren als de dood, onderworpen'.

Witlox is er niet in geslaagd de 'historische objectiviteit' die hij bij de émigré's zo miste in zijn verslag van het verhoor te leggen. Ook hij, de historicus, ontkomt niet aan de veel voorkomende aanvechting de persoonlijke rol in een gebeurtenis positiever in te kleuren dan objectief gezien verantwoord is. Inhoudelijk is zijn verslaggeving volgens onze getuige op hoofdpunten juist; de vorm ervan is strijdig met de geest van de gebeurtenis.

Nadat *De Maasbode* in december 1940 weer van de eigen, inmiddels herstelde, persen was gekomen, werd de krant twee maanden